

Afghanistan

Marktvister och konfliktlösningsmekanismer

Om rapporten

Denna rapport är skriven i enlighet med [EU:s allmänna riktlinjer för framtagande av landinformation \(2008\)](#). Den är en opartisk presentation av tillförlitlig och relevant landinformation avsedd för handläggning av migrationsärenden.

Rapporten bygger på noggrant utvalda informationskällor. Alla källor refereras med undantag för beskrivning av allmänna förhållanden eller där Lifos expert är en källa, vilket i så fall anges. För att få en så fullständig bild som möjligt bör rapporten inte användas exklusivt som underlag i samband med avgörandet av ett enskilt ärende utan tillsammans med andra källor.

Informationen i rapporten återspeglar inte Migrationsverkets officiella ståndpunkt i en viss fråga och Lifos har ingen avsikt att genom rapporten göra politiska eller rättsliga ställningstaganden.

Lifosrapport: Afghanistan – Marktvister och konfliktlösningsmekanismer

2018-03-02, version 1.0

Lifos – Center för landinformation och landanalys inom migrationsområdet

© Migrationsverket (Swedish Migration Agency), 2018

Omslagsbild: Wikimedia Commons

Publikationen kan laddas ner från <http://lifos.migrationsverket.se>

Innehåll

1. English summary.....	4
2. Inledning	5
3. Juridiskt ramverk.....	5
3.1. Formell lagstiftning	5
3.2. Kvinnors rättigheter.....	6
4. Marktvister	7
4.1. Förekomst, utbredning och exempelsituationer	7
4.2. Följder av återvändande från Iran, Pakistan och andra områden	8
4.3. Marktvister som leder till allvarliga konflikter	10
4.4. Handlingar och ägande	12
5. Konfliktlösningsmekanismer	13
5.1. Det formella rättsväsendet.....	13
5.2. Det informella systemet.....	15
6. Lifos kommentar	17
Källförteckning	19

1. English summary

This report focuses on issues relating to land disputes and conflict resolution in Afghanistan. It is mainly based on written sources, together with a few interviews conducted in Kabul and Teheran during 2017.

The report shows that there is a wide range of legislation regulating ownership of land in Afghanistan. The legislation is sometimes conflicting, ineffective and difficult to implement. While women by law are guaranteed the same rights as men, these are in practice often denied.

Disputes over land are among the most common type of conflicts in Afghanistan. Driving forces behind these are demographic and geographical changes, an increasing population due to high return of refugees and migrants, increasing property prices, corruption, security situation and a weak administrative system regarding land. There are conflicts involving individuals, tribes, communities, ethnic groups and other actors.

Only a minority of the landowners in Afghanistan are in possession of proper formal documentation. Most people do not have title deeds, which makes it difficult to get ownership formally recognized. At a local level, formal documentation is usually not needed. Local recognition is normally based on historical management of land and informal agreements. The informal system does however also issue documentation, but it is difficult to assess to what extent. While women face social and cultural barriers limiting their access to land, they do have the legal right to own and sell land.

Disputes are handled within the formal or the informal system. Most people prefer using the informal system, consisting of mainly *jirgas* and *shuras*. There is a higher confidence in the informal than the formal system. Corruption, ineffectiveness, costs and lack of accessibility undermines the confidence for the formal legal system.

It is not uncommon that land disputes involve powerful actors. Some land disputes escalate, turn violent and develop into long-lasting blood feuds. In such situations the issue of revenge tends to overshadow the original dispute over land. Depending on actors involved and how the dispute develops it might get a dimension that reaches beyond the original geographical setting.

2. Inledning

Lifos genomförde under 2017 en analys av cirka 600 asylansökningar från afghanska medborgare. Analysen visade att marktvister var bland de skäl som regelbundet anförs som grund för ansökan om skydd. Dialog med Migrationsverkets operativa verksamhet indikerar även att problematik kopplad till marktvister förekommit under lång tid och att det finns ett behov av mer djupgående och sammanställd information kring detta tema.

Fokus för denna rapport är därför förekomsten av marktvister i Afghanistan samt hur involverade kan agera för att hantera dessa. Inledningsvis redogörs för de formella ramverk som reglerar ägande av mark. Sedan diskuteras olika former av konflikter kopplade till mark, för att därefter redogöra för olika former av konfliktlösningsmekanismer. Slutligen presenteras Lifos kommentar.

Rapporten bygger i huvudsak på skriftliga källor. Viss information är inhämtad under en utredningsresa till Afghanistan under våren 2017 samt en utredningsresa till Iran under hösten 2017.

3. Juridiskt ramverk

3.1. Formell lagstiftning

Lagstiftning som reglerar ägande av mark i Afghanistan är komplex och svåröverskådlig. Utöver konstitutionen, civilrätt och olika dekret är även sedvanerätt och sharialagstiftning av betydelse.¹

Inom ramen för den formella lagstiftningen regleras i artikel 40 i den afghanska konstitutionen från 2004 att var har rätt att anskaffa och äga egendom. Vidare framgår att ingen godtyckligt får fräntas egendom. I artikel 41 anges att utländska medborgare saknar rätt att äga fast egendom, såsom mark, i Afghanistan. Artikel 22 anger att alla afghaner – män och kvinnor – har samma rättigheter och skyldigheter inför lagen.²

Det fristående forskningsinstitutet Afghanistan Research and Evaluation Unit (AREU) publicerade under 2017 en omfattande rapport gällande förvaltning av mark i Afghanistan. Där framgår att rätten att besitta mark regleras genom ett 30-tal lagar och dekret. Den mest omfattande är sannolikt

¹ För mer detaljerad rapportering på detta, se exempelvis;

Afghanistan Research and Evaluation Unit (AREU), *Land Governance Assessment Framework (LGAF)*, 2017-06-22, <https://areu.org.af/wp-content/uploads/2017/06/1608-Land-Governance-Assessment-Framework-LGAF-Afghanistan.pdf>

United Nations Assistance Mission in Afghanistan (UNAMA), *The Stolen Lands of Afghanistan and its People – The Legal Framework*, augusti 2014, https://unama.unmissions.org/sites/default/files/old_dnn/UNAMA/UNAMA_RoL_Unit_Part_1_Legal_Framework_Final-2.pdf

² Afghanistan. Lagstiftande organ, *Constitution of Afghanistan*, 2004-01-03, <http://www.refworld.org/docid/404d8a594.html>

Land Management Law från 2008. Den reglerar en rad områden som rör mark och håller i dagsläget på att omarbetas. Det förekommer lagstiftning och regleringar som motsäger varandra, exempelvis kring klassificering av statlig, allmän och privat mark.³

Under 2007 antog Afghanistan nya nationella riktlinjer (The National Land Policy, NLP) som del i en större nationell utvecklingsstrategi. Under framtagning av riktlinjerna konstaterades att den nationella lagstiftningen var ineffektiv och otillräcklig samt att lagändringar krävdes för att kunna implementera de nya riktlinjerna. Utvecklingen av lagstiftning har dock varit långsam och i avsaknad av stöttande lagstiftning har riktlinjerna förblivit en pappersprodukt med liten praktisk inverkan.⁴

3.2. Kvinnors rättigheter

Det finns inget hinder i Afghanistans konstitution, annan lagstiftning eller sharialagstiftning som begränsar kvinnors möjlighet att få tillgång till mark på samma villkor som män. Flickor och kvinnor har rätt till arv från bröder och makar. En person som försöker hindra en kvinna från att skaffa personlig egendom så som hus, lön eller andra tillgångar riskerar fängelsestraff. I praktiken ser det emellertid annorlunda ut. De få kvinnor som har mark saknar ofta bröder eller är ogifta. Kvinnor som disponerar mark låter ofta registrera den på anhöriga män såsom bröder eller söner. Studier indikerar att nästan all mark i Afghanistan registreras på män.⁵

Att endast cirka tio procent av alla äktenskap formellt registreras i Afghanistan försvagar kvinnors rättsliga ställning och innebär exempelvis att arvsrätten kan åsidosättas.⁶ Patriarkala strukturer medför att kvinnor ofta saknar kännedom om vilka formella rättigheter de har, vilket i praktiken innebär att många kvinnor tror att det är olämpligt att de tar del av sina föräldrars arv eftersom de har rätt till sin makes egendom efter att de gift sig. I praktiken får kvinnorna dock sällan del av makens tillgångar såsom mark, i synnerhet inte skilda kvinnor. En förklaring till detta är att vid ett eventuellt omgifte så riskerar den marken att tillfalla en annan man. Det är inte ovanligt att kvinnor saknar kännedom om hur man registrerar sig som ägare till mark. Den administrativa processen är dessutom tidskrävande och kostsam, vilket medför att många kvinnor inte låter registrera sig som ägare. Vissa studier visar att endast två procent av kvinnorna i Afghanistan äger mark. Majoriteten av dessa är änkor. Det finns dock regionala skillnader och i exempelvis provinsen Balkh uppskattas tio procent av kvinnorna äga mark.⁷

³ AREU, 2017, s. 3.

⁴ AREU, 2017, s. 142f.

⁵ AREU, 2017, s. 63f.

⁶ Utrikesdepartementet (UD), *Mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer i Afghanistan 2015–2016*, 2017-04-26, s. 14,

<https://lifos.migrationsverket.se/dokument?documentSummaryId=39434>

⁷ AREU, 2017, s. 63f.

Vidare är kvinnors tillgång till det formella rättsväsendet begränsad. Representationen av kvinnor i rättsväsendet är svag. Afghanska kvinnors möjligheter att driva ett ärende i det formella rättsväsendet är i praktiken begränsad. Vidare är det formella rättsväsendet svagt utbyggt på landsbygden där istället informella konfliktlösningsmekanismer är vanliga. I dessa åsidosätts ofta kvinnors rättigheter. En följd av detta är att kvinnor ofta nekas den i lag reglerade rätten till arv och ägande.⁸

4. Marktvister

4.1. Förekomst, utbredning och exempelsituationer

Trots vissa initiativ till att utveckla och förbättra administrationen av mark så förekommer fortsatt stora problem.⁹ Det saknas tillförlitlig statistik kring hur vanligt förekommande marktvister är. Det finns dock rapportering i media och rapporter som indikerar att marktvister är vanligt förekommande.¹⁰ Vissa studier indikerar att marktvister ökar, såväl på individnivå som mer allvarliga konflikter som involverar olika grupperingar.¹¹

Så kallad *land grabbing*, det vill säga att på ett otillåtet sätt tillskansa mark, är vanligt förekommande. Det omfattar olika typer av mark och av den odlingsbara marken uppskattas att nästan 15 procent förvärvats på ett otillåtet sätt av olika aktörer, exempelvis befälhavare/kommandanter, religiösa ledare, lokala ledare, förmögna personer och korrupta företrädare för det offentliga.¹²

Olika faktorer ligger bakom marktvisterna. Exempel på faktorer är demografiska och geografiska förändringar, befolkningstillväxt till följd av återvändande, stigande fastighetspriser, korruption, svårt säkerhetsläge och ett svagt system gällande administration av mark.¹³

EASO ger i en nyligen publicerad rapport flera exempel på hur marktvister i Afghanistan kan karaktäriseras. De rör bland annat följande¹⁴:

- Konflikter mellan privatpersoner, exempelvis flyktingar eller internflyktingar som efter en längre vistelse på annan ort återvänder till

⁸ UD, 2017, s. 14.

⁹ AREU, 2017, s. 43.

¹⁰ European Asylum Support Office (EASO), *Afghanistan Individuals targeted under societal and legal norms*, 2017-12-12, s. 72, <https://lifos.migrationsverket.se/dokument?documentSummaryId=40655>

¹¹ United States Institute of Peace (USIP), *Addressing Land Conflict in Afghanistan*, 2015-05-27, s. 1f, <https://www.usip.org/sites/default/files/SR372-Addressing-Land-Conflict-in-Afghanistan.pdf>

¹² UNAMA, 2014, s. 10.

¹³ USIP, 2015, s. 1f.

¹⁴ EASO, 2017, s. 72f.

sitt hemområde och gör anspråk på land och egendom som övertagits av andra.

- Dispyter kring ägarskap mellan individer och familjemedlemmar, exempelvis oenighet kring arv.
- Tvister kring territoriella gränsdragningar mellan grupper, utvidgade familjer, stammar eller understammar.
- Delaktighet av väpnade grupper i konflikter mellan eller inom olika grupper kring mark.
- Inflytelserika individer eller krigsherrar som är involverade i illegal försäljning/gör anspråk på mark.
- Anspråk på samma mark av krigsherrar, militära företrädare, lokala politiska företrädare eller lokala väpnade aktörer.
- Strider mellan inflytelserika personer kring värdefull mark i urbana miljöer.
- Mottagande av mark efter korruption och mutor bland företrädare för det offentliga.
- Dispyter kring definitionen av privat, offentlig, statlig och gemensam mark, som används exempelvis till informella läger eller bosättningar.
- Konflikter över statligt ägd mark.
- Konflikter mellan nomader och bofasta folkgrupper¹⁵.

Exemplen ovan visar att tvister kring mark kan uppstå av en rad olika orsaker. Konflikter förekommer mellan individer och mellan olika grupper. Inte sällan involverar konflikterna olika inflytelserika personer. Migration till och från, liksom inom, Afghanistan är en faktor som ofta förekommer i tvisterna.

4.2. Följder av återvändande från Iran, Pakistan och andra områden

De konflikter som drabbat Afghanistan under de senaste decennierna har inneburit att många afghaner har tvingats lämna sina hemområden för att söka skydd i andra delar av landet, i grannländer eller i andra länder. En stor del av landets befolkning utgörs idag av personer som i perioder befunnit sig på flykt, för att sedan återvända till sina hemområden. Många afghaner som återvänt till områden där de har sina rötter har fått finna sig i att mark och fastigheter de tidigare disponerat antingen förstörts eller tagits över av andra och att de följaktligen förlorat sin egendom. Förändringar i lagstiftning har också inneburit att personer förlorat landrättigheter. En följd av detta är att återvändare slutit informella avtal med andra individer eller aktörer kring mark de formellt inte äger.¹⁶

¹⁵ För mer detaljerad rapportering på detta, se exempelvis; Afghanistan Research and Evaluation Unit (AREU), *Typologies of nomad-settler conflict in Afghanistan*, 2018-01-21, <https://areu.org.af/wp-content/uploads/2018/01/1801E-Typologies-of-nomad-settler-conflict-in-Afghanistan.pdf>

¹⁶ Afghanistan Analyst Network (AAN), *Afghanistan's Returning Refugees: Why are so many still landless?*, 2016-03-29, <https://www.afghanistan-analysts.org/afghanistans-returning-refugees-why-are-so-many-still-landless/>

Sett till senare år så har migrationen mellan Afghanistan och i första hand grannländerna Pakistan och Iran varit omfattande. Under 2017 återvände över 560 000 odokumenterade afghaner från Iran och Pakistan.¹⁷ Under 2016 var motsvarande siffra cirka 700 000.¹⁸ Siffrorna avser personer som antingen deporterats eller återvänt på egen hand.¹⁹ Gällande europeiska unionen visar statistik från EUROSTAT att cirka 9 500 afghaner, som fått avslag på sin ansökan om uppehållstillstånd²⁰, återvände till Afghanistan under 2016.²¹

Bland de som återvänder till Afghanistan från Pakistan är det många som antingen är födda eller har levt i flera decennier utanför hemlandet. Efter återvändandet saknar ofta personer ur denna grupp mark och bostad. En konsekvens av detta är att många av de som återvänt från Pakistan istället hamnat i informella bosättningar eller andra former av tillfälliga boenden.²²

Under 2005 utfärdades ett dekret med avsikt att förmedla mark till återvändare och internflyktingar. Detta var ett sätt för den afghanska regeringen att möta de problem som uppstått. Det program som togs fram har emellertid inte varit framgångsrikt, utan präglats av ineffektivitet och korruption. Administrationen har varit komplicerad och utgjort ett hinder för de personer som faktiskt har rätt att ta del av det. I delar av landet har det visat sig att en stor andel av den mark som fördelats gått till företrädare för det offentliga och den mark internflyktingar fått del av har inte sällan legat långt ifrån städer med bristande tillgång till vatten, vård, skola och arbetstillfällen. Medan upp till 2 miljoner personer bedömts ha rätt till mark genom programmet, så hade 2014 endast cirka 57 500 andelar fördelats.²³ Framsteg vad gäller tilldelning av mark åt internflyktingar och personer som återvänt till Afghanistan är fortsatt begränsade.²⁴

Återvändandet från Pakistan ökade snabbt och kraftigt under andra halvan av 2016 och majoriteten av de som återvände bosatte sig i provinsen Nangarhar. Återvändandet har haft inverkan på det sociala skyddsnetet. Det

¹⁷ International Organization for Migration (IOM), *Return of Undocumented Afghans, Weekly Situation Report 31 dec – 6 jan 2018*, 2018-01-06, <https://reliefweb.int/report/afghanistan/return-undocumented-afghans-weekly-situation-report-31-december-2017-6-january>

¹⁸ IOM, *Return of Undocumented Afghans, Weekly Situation Report 1-7 jan 2017*, 2017-01-07, <https://reliefweb.int/report/afghanistan/return-undocumented-afghans-weekly-situation-report-1-7-january-2017>

¹⁹ IOM använder begreppet "spontaneous returns". Med begreppet avses personer som migrerar utan någon form av externt stöd. Migrationen beror ofta på olika former av så kallade push/pull-faktorer.

²⁰ Definieras av EUROSTAT som "Third country nationals returned following an order to leave"

²¹ EUROSTAT; *Third country nationals returned following an order to leave*, slagning genomförd 2018-02-28, http://ec.europa.eu/eurostat/web/products-datasets/product?code=migr_eirtn

²² Human Rights Watch (HRW), *Pakistan Coercion, UN Complicity*, 2017-02-13, s. 59, <http://www.refworld.org/pdfid/58a195374.pdf>

²³ AAN, 2016, s. 5.

²⁴ HRW, 2017, s. 62.

rör bland annat resurser inom vård och skola, begränsade möjligheter till försörjning samt stigande hyror och bostadspriser. En konsekvens av detta är att intresset för att investera i mark och fastigheter ökat, med följden att stora arealer av brukbar mark omvandlats till egendomar och fastigheter. I vissa områden har myndigheterna haft planer på att utveckla bostadsområden särskilt för återvändare. De har emellertid haft svårt att allokera mark och det har förekommit att personer med stort lokalt inflytande beslagtagit landområden. Vidare har återvändare med korrekt dokumentation gällande mark de har rätt till stött på problem.²⁵

Hur återvändandet till Afghanistan kommer att se ut framöver och vilka konsekvenser som följer är svårt att bedöma. Företrädare för en internationell organisation i Iran som Lifos konsulterat menar att Iran inte prioriterar att återvända afghaner med tvång. Iran har också öppnat upp möjligheten för vissa grupper av odokumenterade afghaner att låta registrera sig och därmed tillfälligt undgå risken för deportation. Bakgrunden är bland annat att Iran vill få en klarare bild av vilka som vistas i landet, samt att återvändande med tvång under nuvarande säkerhetsläge i Afghanistan inte anses vara hållbart.²⁶ Siffror, redovisade ovan, visar trots detta att återvändandet var omfattande under 2017.

Pakistan har i likhet med Iran under lång tid haft en stor afghansk flyktingpopulation. På senare tid har relationerna mellan Pakistan och Afghanistan blivit ansträngda och tillvaron för afghanska flyktingar i Pakistan mer osäker. De identitetskort, så kallade *Proof of Registration* (PoR), som utfärdas till afghanska flyktingar förlängs med kort framförhållning och med kort vistelsetid. Den senaste förlängningen beslutades på datumet för upphörande och kom att förlängas för en period om 60 dagar. Utan ett giltigt kort finns risk att deporteras. Möjligheten för odokumenterade att låta registrera sig, och därmed tillfälligt undgå deportation, finns i likhet med i Iran.²⁷

4.3. Marktvister som leder till allvarliga konflikter

En undersökning publicerad 2010 indikerade att en stor andel av allvarliga brott i Afghanistan, såsom mord eller våldsbrott, har gått att relatera till marktvister.²⁸

UNAMA har i rapporter redogjort för marktvister vari civila antingen dödats eller skadats. Under 2016 i anslutning till marktvister mellan hazarer och kuchi, pashtunska nomader, i provinsen Wardak, kidnappades hazarer

²⁵ AAN, *Resettling Nearly Half a Million Afghans in Nangrahar: The Consequences of the mass return of refugees*, 2017-05-12, s. 3ff, <https://www.afghanistan-analysts.org/resettling-nearly-half-a-million-afghans-in-nangrahar-the-consequences-of-the-mass-return-of-refugees/>

²⁶ Internationell organisation i Teheran, intervju 2017-11-13

²⁷ AAN, *Still Caught in Regional Tensions? The Uncertain Destiny of Afghan Refugees in Pakistan*, 2018-01-31, s. 4, <https://www.afghanistan-analysts.org/still-caught-in-regional-tensions-the-uncertain-destiny-of-afghan-refugees-in-pakistan/>

²⁸ UNAMA, 2014, s.10.

vid sju tillfällen. I anslutning till dessa händelser kidnappade hazarer civila tadzjiker och pashtuner som ett sätt att pressa fram ett frisläppande.²⁹ Under 2017 ledde en marktvist mellan en man och en väpnad regeringstrogen grupp till att mannen och två av hans minderåriga barn dödades.³⁰

Media har vid olika tillfällen de senaste åren rapporterat kring marktvister med dödlig utgång. Exempelvis rapporteras minst fyra civila ha dödats i januari 2018 i provinsen Helmand i en konflikt mellan talibanrörelsen och en stam.³¹ Kring årsskiftet 2017/2018 ska en pashtun ha dödats i en tvist i provinsen Ghazni mellan hazarer och pashtuner. Pashtunerna ska då ha sökt stöd hos talibaner som då svarade genom att kidnappa elva hazarer. Tvisten ska dessförinnan utan framgång ha avhandlats i det informella systemet.³² I september 2017 skadades åtta civila och två poliser i en tvist i provinsen Takhar. En man med släktband till en person inom säkerhetssektorn hade då anklagats för att olagligt tillskansat sig mark och hamnat i konflikt med lokalbor.³³ Det går att finna fler liknande exempel under senare år. En källa Lifos har konsulterat under en utredningsresa till Afghanistan bekräftar förekomsten av marktvister med våldsamt utgång. Dessa förekommer både på landsbygden och i städer så som Jalalabad.³⁴

Det förekommer även att marktvister eskalerar, blir våldsamma och leder till blodsfejder. I sådana konflikter kan frågan om att utkräva hämnd komma att skymma den ursprungliga tvisten över mark. Enligt sedvanerätten behöver inte hämnd utkrävas omgående. Konflikterna kan bli långvariga och pågå under flera generationer.³⁵

Vidare förekommer att kvinnor och barn drabbas av våld. Exempelvis finns rapporter om att en kvinna under 2016 ska ha avrättats av talibaner efter att hennes make anklagat henne för att ha varit otrogen. Enligt kvinnans familj ska anklagelsen ha varit falsk och bakgrunden vara att kvinnas make ville ärva hennes egendom. Det finns även exempel där kvinnor och barn dödats sedan män bland deras anhöriga varit involverade i marktvist. I andra fall har familjer löst marktvister genom att lämna över en dotter till motparten, som sedan tvingats in i äktenskap. Vidare finns rapporter om att kvinnor som framgångsrikt förhandlat i en marktvist anklagats för att ha skapat oro i

²⁹ UNAMA, *Protection of Civilians in Armed Conflict – Annual Report 2016*, 2017-02-15, s. 68, <http://www.refworld.org/pdfid/58bd20104.pdf>

³⁰ UNAMA, *Protection of Civilians in Armed Conflict – Annual Report 2017*, 2018-02-15, s. 52, <http://www.refworld.org/pdfid/5a854a614.pdf>

³¹ Pajwok, *4 Tribesmen killed in clash over Helmand land dispute*, 2018-01-15, <https://www.pajhwok.com/en/2018/01/15/4-tribesmen-killed-clash-over-helmand-land-dispute>

³² Pajwok, *Taliban out to Foment Ethnic Trouble in Ghazni: Governor*, 2018-01-13, <https://www.pajhwok.com/en/2018/01/13/taliban-out-foment-ethnic-trouble-ghazni-governor>

³³ Pajwok, *Clash over land dispute leaves 2 policemen, 8 civilians injured*, 2017-09-04, <https://www.pajhwok.com/en/2017/09/04/clash-over-land-dispute-leaves-2-policemen-8-civilians-injured>

³⁴ Analytiker baserad i Kabul, intervju 2017-04-31

³⁵ EASO, 2017, s. 85f.

familjen och omgivningen och därför riskerat att utsättas för våld av den egna familjen.³⁶

Lifos bedömer att det är svårt att få en klar bild av hur pass vanligt det är att marktvister inte går att lösa genom förhandlingar och istället leder till allvarliga konflikter. Vissa studier anger att en stor andel av de våldsbrott som begås går att relatera till strider över mark eller andra resurser. Det förekommer även rapporter i media kring allvarliga konflikter. Av exemplen ovan framgår också att en del av marktvisterna går att relatera till personer med olika kopplingar till väpnade grupper och/eller med stort inflytande.

4.4. Handlingar och ägande

Endast en minoritet av markägarna i Afghanistan har tillgång till handlingar utfärdade av staten.³⁷ Enligt vissa uppskattningar är mindre än 20 procent av marken i Afghanistan indelad och korrekt registrerad. Under 1960- och 1970-talen genomfördes insatser i syfte att formalisera ägande av land. Insatserna var begränsade och hade svårt att nå utanför städerna. Mycket av den dokumentation som tidigare utfärdats har förstörts eller förfalskats.³⁸

Trots de brister som funnits i Afghanistan gällande registrering av mark så ställer lagstiftningen krav på formell dokumentation för att erkänna ägarskap. Det formella sättet att styrka ägarskap är att uppvisa en av domstol utfärdad lagfart. Detta innebär en paradox för personer som under lång tid förvaltat mark men saknar formell dokumentation; om de vänder sig till domstol för att låta registrera sig som ägare så riskerar de i avsaknad av lagfart att marken de förvaltat förklaras vara statlig.³⁹

Att få ägande av mark lokalt erkänt kräver emellertid inte alltid tillgång till formell dokumentation. Ur ett lokalt perspektiv är det ofta tillräckligt att ha hanterat sitt ärende, exempelvis handel av mark, inom det informella systemet. I likhet med det formella rättsväsendet förekommer det att det informella systemet utfärdar dokumentation eller informella lagfarter. Sådan dokumentation innehåller generellt namn och adressuppgifter för de som köper/säljer mark, pris, en beskrivning av markgränser och fingeravtryck/signaturer av vittnen. Men det är inte ovanligt att sådan dokumentation saknar information såsom datum, fingeravtryck/signaturer och exakt uppmätning av gränser.⁴⁰

Under vissa förutsättningar kan personer som under lång tid förvaltat mark formellt låta registrera sig som ägare. Utrymmet är dock begränsat och för de allra flesta är detta inte en möjlighet.⁴¹

³⁶ EASO, 2017, s. 76.

³⁷ AREU, 2017, s. 43.

³⁸ USIP, 2015, s. 1f.

³⁹ USIP, 2015, s. 4f.

⁴⁰ AREU, 2017, s. 53.

⁴¹ USIP, 2015, s. 7.

Som framgått ovan så har kvinnor formellt sett goda förutsättningar att äga, arva och sälja mark. De hinder som finns är primärt relaterade till sociala och kulturella omständigheter präglade av patriarkala strukturer. Det förekommer enligt vissa rapporter emellertid allt oftare, särskilt i urbana miljöer, att kvinnor kräver rätt till mark även om det fortsatt är ovanligt att låta registrera sig som ägare.⁴² Samtidigt finns vissa studier som anger att kvinnor äger mer mark än vad som tidigare varit känt.⁴³

Under en utredningsresa till Afghanistan under 2017 konsulterade Lifos en jurist kring frågor som rör mark och ägande. Bland de uppgifter som framkom var att en person som äger mark också äger rätt att sälja den. En person som säljer mark måste vara myndig. I Afghanistan föredrar många att sälja till personer från sitt hemområde. Vid skifte av egendom i städer och storstäder tillämpas ofta det formella systemet. Många uppfattar emellertid att det är en komplicerad och tidskrävande process. Man måste även betala skatter och avgifter till myndigheterna. Utanför städerna används istället oftast det informella systemet.⁴⁴

UNAMA har i en rapport i detalj redogjort för det formella regelverket kring försäljning av mark. Där framgår att processen ser olika ut beroende på vilka aktörer som är involverade - om det rör privatägd mark eller mark som tillhör det offentliga. Privatpersoner som säljer mark måste formellt sett ha en lagfart. De olika processerna involverar flera olika myndigheter, en rad administrativa steg och olika kostnader för transferering och registrering.⁴⁵

Användandet av falsk dokumentation i kombination med passivt stöd eller i samarbete med företrädare för domstolar eller myndigheter har blivit ett allt vanligare sätt för inflytelserika personer, som tidigare använde sig av tvång, att tillskansa sig mark.⁴⁶

5. Konfliktlösningsmekanismer

5.1. Det formella rättsväsendet

Marktvister kan hanteras inom det formella rättsväsendet och beroende på vad frågan rör och vilka som är involverade ser processen olika ut.

Det formella rättsväsendet består i grunden av första instans, distriktsdomstolarna, som är utlokaliserade i distrikten. Dessa hanterar brottmål, civilrätt och familjerätt. Andra instans, provinsdomstolarna, finns i

⁴² AREU, s. 63f.

⁴³ Land Governance for Equitable and Sustainable Development, *Food Security and Land Governance Factsheet – Afghanistan*, 2016, s. 6, <http://www.landgovernance.org/assets/20160627-Factsheet-Afghanistan1.pdf>

⁴⁴ Jurist baserad i Kabul, intervju 2017-05-04

⁴⁵ UNAMA, 2014, s. 29f.

⁴⁶ UNAMA, 2014, s. 10.

de 34 provinshuvudstäderna. Högsta domstolen är placerad i Kabul. Förutom att utgöra sista instans så åligger även Högsta domstolen vissa administrativa uppdrag, bland annat registrering av mark, transferering av mark samt att utfärda lagfarter.⁴⁷

Marktvister mellan privatpersoner hanteras inledningsvis vid en *huqooq*-enhet. Det är en civilrättslig instans som ligger under justitiedepartementet och finns i samtliga provinser. De arbetar med att lösa tvister gällande exempelvis ägande, fastigheter och familjerätt.⁴⁸ Efter att ärenden inkommit så genomför *huqooq* en utredning och försöker att fastställa ägarskap. De medlar sedan mellan parterna. Om det inte går att hitta en lösning på tvisten så lämnas ärendet över till domstol.⁴⁹ Marktvister utgör en stor andel av de ärenden som hanteras vid *huqooq*, men antalet tvister där de når en lösning är mycket begränsat. Det finns en problematik med förekomst av falska dokument, långa handläggningstider och påtryckningar från inflytelserika personer.⁵⁰

Även i domstol finns det problem med hanteringen av ärenden som rör marktvister. Många domstolar saknar personal och förväntningarna bland befolkningen på en rättvis dom är ofta låg.⁵¹ Medan det formella rättsväsendet ofta är relativt väl förankrat i städerna så är närvaron och förankringen på landsbygden, där majoriteten av befolkningen bor, låg.⁵² Rättsväsendet står inför stora utmaningar. Det är underfinansierat, underbemannat, ineffektivt, underutbildat och genomsyrat av korruption. Därutöver förekommer hot, politisk påverkan och påtryckningar. Ofta tillämpas en kombination av lagstiftning, sharia och lokal sedvanerätt.⁵³

Kvinnor är diskriminerade inom det formella rättsväsendet. Brist på resurser i kombination med sociala och kulturella krav på manlig följeslagare begränsar kvinnors möjlighet att självständigt navigera inom rättsväsendet. Tolkningen av lagstiftningen är ett särskilt problem, snarare än lagstiftningen i sig.⁵⁴

En attitydundersökning genomförd av Asia Foundation 2017 indikerar att rättsväsendet är den institution som afghaner betalar mest mutor till. Samma undersökning indikerar att afghaner har lägre förtroende för domstolar än för *huqooq* och det informella systemet.⁵⁵ I Transparency Internationals

⁴⁷ AREU, 2017, s. 128.

⁴⁸ EASO, 2017, s. 77.

⁴⁹ UNAMA, 2014, s. 23.

⁵⁰ EASO, 2017, s. 77.

⁵¹ EASO, 2017, s. 77.

⁵² UD, 2017, s. 2.

⁵³ US Department of State (USDOS), Country Report on Human Rights Practices 216 – Afghanistan, 2017-03-03, s. 11, <https://lifos.migrationsverket.se/dokument?documentSummaryId=39054>

⁵⁴ USDOS 2017, s. 38f.

⁵⁵ Asia Foundation, *Afghanistan in 2017: A Survey of the Afghan People, 2017-11-14*, s. 100, https://asiafoundation.org/wp-content/uploads/2017/11/2017_AfghanSurvey_report.pdf

årsrapport över korruption i världen hamnar Afghanistan på plats 177 av 180.⁵⁶

Många föredrar också att inte lyfta en tvist till det formella rättsväsendet. En orsak till detta är att det är förenat med kostnader. Korruption och ineffektivitet har även minskat allmänhetens förtroende för rättsväsendet. Det är inte ovanligt att personer väljer att hantera sina tvister på en lokal nivå i det informella systemet. Det förekommer att tvister rör sig mellan det formella och det informella systemet.⁵⁷

Mellan det formella och det informella systemet existerar samverkan, men omfattningen är relativt begränsad. I viss utsträckning erkänner det formella systemet dokumentation från det informella. Det saknas dock ett tydligt ramverk kring samarbetsformerna och en följd av detta blir att det förekommer regionala skillnader vad gäller validiteten i informella utlåtanden. Vidare finns det områden av landet där den afghanska regeringen förlorat kontrollen till oppositionella grupper. I dessa områden saknas normalt sett möjlighet att driva tvister i formell domstol. Istället hanteras där tvister exempelvis i talibandomstol.⁵⁸

5.2. Det informella systemet

Många afghaner fördrar att hantera marktvister inom ramen för traditionella konfliktlösningsmekanismer såsom *jirga* eller *shura*. *Jirga/shura* kan definieras som en icke-statlig institution, vilken kan sättas samman på olika nivåer i samhället som ett verktyg för att lösa konflikter och tvister. Sammansättning av *jirga/shura* beror på vilken typ av konflikt som hanteras. Dessa kan röra förhållanden, arv, ägande/rätt till egendom, personkonflikter, eller allvarliga brott så som mord.⁵⁹ *Jirga* är vanligt förekommande särskilt i pashtunska områden. *Shuras* är ofta något mer permanenta i sin struktur och är väl spridda i samhället.⁶⁰

Förenklat är *jirga/shura* lokalt sammansatta råd bestående av respekterade och ofta äldre män, vilka inte sällan är stamledare. Det förekommer att lokala medlare anlitas för att medla i konflikter, vilka ofta går under benämningen *arbab* eller *wakil-e-gozar*. Dessa traditionella konfliktlösningsmekanismer är väl spridda över landet.⁶¹ I det informella

⁵⁶ Transparency International, *Corruption Perception Index 2017*, 2018-02-21, https://www.transparency.org/news/feature/corruption_perceptions_index_2017

⁵⁷ USIP, *The Politics of Dispute Resolution and Continued Instability in Afghanistan*, 2011-08-08, s. 1, 6, <https://www.usip.org/publications/2011/08/politics-dispute-resolution-and-continued-instability-afghanistan>

⁵⁸ AREU, 2017, s. 40.

⁵⁹ United States Agency for International Development, *Field Study of Informal and Customary Justice in Afghanistan*, juni 2005, s. 7, https://www.usip.org/sites/default/files/file/usaaid_afghanistan.pdf

⁶⁰ USIP, 2011, s. 3f.

⁶¹ EASO, 2017, s. 96.

systemet ger medlarnas kollektiva rykte lösningarna på tvisterna legitimitet. Detta skapar en press på samhället eller gruppen att acceptera lösningen.⁶²

Innan processen startar lämnar parterna ofta över en summa pengar till *jirga/shuran*. Om en part ej accepterar förslaget till lösning riskerar den att förlora insatsen. Processen bygger på att deltagarna i *jirga/shura* diskuterar fram en lösning som uppfattas som rättvis och respekteras av parterna.⁶³ Om en part inte är tillfreds med utfallet kan man be *jirga/shuran* att gå igenom ärendet ytterligare en gång. Om ingen lösning finns inom sedvanerätten så finns möjlighet att vända sig till religiöst lärda som konsulterar sharialagstiftning. Det förekommer att utlåtandena är temporära. Således utgör de då inte en långsiktig lösning. Även om det för många är en hederssak att respektera ett utlåtande från en *jirga*, så förekommer det att deras utlåtanden inte respekteras.⁶⁴

I vissa områden är lokala forum för konfliktlösning mer tillgängliga än i andra. I exempelvis Jalalabad har *shuras* kopplade till avgränsade områden eller moskéer varit vanligt förekommande och dessa har hanterat bland annat marktvister.⁶⁵ Social integration är en faktor som påverkar individers möjligheter att driva ett ärende i *jirga/shura*. Migranter, flyktingar och internflyktingar har därför ofta svårare att få tillgång till dessa än personer som under lång tid levt i aktuellt område.⁶⁶

Att hantera en marktvist i *jirga/shura* är särskilt vanligt när tvisten involverar mark som inte ägs av staten. Bland parter som saknar lagfart eller formell dokumentation finns incitament att driva ärenden i det informella systemet, eftersom en formell utredning skulle kunna visa att marken det tvistas om är statlig. Därmed skulle båda parter riskera förlora rätten till den.⁶⁷

Marktvister är en av de mer vanliga formerna av lokala konflikter men hanteras sällan inom det formella rättsväsendet. En del representanter inom rättsväsendet anser även att landkonflikter hanteras bäst utanför det formella rättsväsendet eftersom att lokala företrädare har bättre kännedom om vilka förhållanden som gäller och bättre möjligheter att insamla bevisning. Att få ärenden gällande landtvister hanteras inom det formella rättsväsendet ska således inte tolkas som att tvister är ovanliga.⁶⁸

Bland de kvinnor som vänder sig till det informella systemet upplever många att de har svårt att utkräva sin rätt. Utfallen grundas ofta på sharia eller sedvanerätten, vilka anses ofta vara diskriminerande mot kvinnor. I vissa områden har kvinnor begränsad eller ingen tillgång till informella konfliktlösningsmekanismer. Vidare förekommer att dessa ofta fokuserar på

⁶² USIP, 2011, s. 4.

⁶³ Analytiker baserad i Kabul, intervju 2017-04-31

⁶⁴ EASO, 2017, s. 80f.

⁶⁵ USIP, 2011, s. 4.

⁶⁶ AREU, 2017, s. 131.

⁶⁷ UNAMA, 2014, s. 7.

⁶⁸ AREU, 2017, s. 128.

försoning, snarare än individuella rättigheter. Bristande kännedom om rättigheter och analfabetism bidrar ytterligare till att begränsa kvinnors möjligheter att navigera inom det informella systemet.⁶⁹

En attitydundersökning genomförd av Asia Foundation 2017 indikerar att cirka 20 procent av alla afghaner under det senaste två åren vänt sig till antingen *huqooq* eller *jirga/shura* för att lösa en tvist. Det är vanligare att personer bosatta på landsbygden nyttjar dessa system än personer bosatta i städer. Det finns stora regionala skillnader. Exempelvis används dessa institutioner i betydligt större utsträckning i Helmand, Wardak och Paktika än i Kabul, Bamyán och Panjshir. Tvister rörande mark är de vanligaste som avhandlas.⁷⁰

Studier indikerar också att en majoritet av afghaner anser att möjligheterna att få ett rättvist utfall är bättre inom det informella än det formella (domstol och *huqooq*) systemet.⁷¹ I områden under kontroll av oppositionella grupper löses konflikter normalt sett också inom ramen för det informella systemet, exempelvis inom talibanernas egna domstolar.⁷²

Eftersom beslut från *jirga/shura* inte formellt sett är juridiskt bindande så kan dessa vara svåra att implementera. Social stabilitet påverkar möjligheterna att implementera ett beslut. Beslut som erkänns av såväl lokalsamhället som företrädare för det offentliga har bäst utsikter att hålla långsiktigt. De olika konflikterna som förekommer i Afghanistan, förändrade maktförhållanden och påverkan från lokala befälhavare eller andra inflytelserika aktörer påverkar *jirga/shuras* funktionalitet.⁷³

6. Lifos kommentar

Under senare år har problematiken kring administrationen av mark och marktvister varit föremål för uppmärksamhet i olika rapporter och medierapportering. Av rapporteringen framgår att arbete kvarstår vad gäller indelning och administration av frågor relaterade till mark i Afghanistan.

De brister som förekommer skapar en grogrund för konflikter och bidrar till att göra det svårt för individer och aktörer att inom ramen för de konfliktlösningsmekanismer som existerar bevisa sin ståndpunkt eller utkräva sin rätt. Det är svårt att beskriva processen inom såväl det formella som det informella systemet. Inom systemen finns utrymme för olika tillvägagångssätt och lösningar. Tvister kan röra sig inom och mellan de respektive systemen. Dokumentation, när den utfärdas, kan se olika ut. Det är inte alltid formell lagstiftning eller sedvanerätten följs.

⁶⁹ USDOS, 2017, s. 39.

⁷⁰ Asia Foundation 2017, s. 102f.

⁷¹ AREU, 2017, s. 129.

⁷² AREU, 2017, s. 40.

⁷³ EASO, 2017, s. 79f.

Möjligheterna att lösa tvisterna beror i stor utsträckning på vilka parter som är involverade och givetvis vilket intresse de har av att finna en lösning. Individer och aktörer som hamnar i tvist med varandra kan vända sig till antingen det formella rättsväsendet i form av domstol eller *huqooq*-enhet, eller det informella systemet i form av vanligen *jirga/shura*. I områden kontrollerade av oppositionella grupper kan möjligheterna att lösa konflikterna genom det formella eller det informella systemet antingen saknas eller vara begränsad. Där exempelvis talibanerna har kontroll, förekommer att de har egna domstolar dit tvister kan tas.

Tvister mellan privatpersoner och/eller privata aktörer hanteras oftast inom det informella systemet, där målet är att finna en lösning som båda parter är tillfreds med och som återställer ordningen i lokalsamhället. Förtroendet för det informella systemet är i allmänhet högt och de som vänder sig dit räknar oftast med ett rättvist utfall. Personer med svag ställning i samhället, exempelvis kvinnor, minoritetsgrupper, yngre personer, riskerar dock ofta att hamna i underläge i förhandlingarna. Inflytelserika personer kan utöva påtryckningar i syfte att få ett gynnsamt utfall.

I teorin har kvinnor och män samma förutsättningar att äga, förvalta och sälja mark. Sociala och kulturella omständigheter medför emellertid att kvinnor i mycket begränsad omfattning är markägare. Vilka möjligheter en kvinna har att exempelvis köpa eller sälja mark är kontextberoende. Särskilt i städer har det enligt rapportering blivit något vanligare att kvinnor kräver rätt till mark. Även om det enligt Lifos bedömning sannolikt är ovanligt, så är ett rimligt antagande att det förekommer att kvinnor äger och i vissa fall har möjlighet att sälja mark, antingen på egen hand eller med stöd av män i deras nära omgivning. För de kvinnor som blir mer involverade i ägande och försäljning av mark ökar rimligtvis även risken att dras in i tvister.

På senare år har värdet på mark stigit i många områden i Afghanistan och migrationen till och från landet har varit omfattande. Rörligheten har gett upphov till konflikter. Att investera i mark har varit attraktivt. Det finns många exempel på när inflytelserika personer blivit involverade i marktvister. För personer med svagare ställning är det svårt att hävda sig.

I en marktvist som inte går att lösa genom förhandling och som istället mynnar ut i en allvarlig och potentiellt våldsam konflikt kan den svagare parten få svårt att skydda sig. I marktvister som övergår till långvariga blodsfejder kan den ursprungliga konflikten hamna i skymundan och frågan om hämnd hamna i centrum. Konflikten riskerar då att bli mycket långvarig och allvarlig.

Det är vidare svårt att bedöma om och när en lokal konflikt riskerar sprida sig, utanför hemområdet. Det beror på de involverade parterna, hur tvisten har utvecklats och kanske framför allt om tvisten över mark eskalerat och kommit att handla om även andra frågor.

Källförteckning

Elektroniska källor

Samtliga länkar kontrollerade 2018-02-27

Afghanistan. Lagstiftande organ, *Constitution of Afghanistan*, 2004-01-03,
<http://www.refworld.org/docid/404d8a594.html>

Afghanistan Analyst Network, *Still Caught in Regional Tensions? The Uncertain Destiny of Afghan Refugees in Pakistan*, 2018-01-31,
<https://www.afghanistan-analysts.org/still-caught-in-regional-tensions-the-uncertain-destiny-of-afghan-refugees-in-pakistan/>

Afghanistan Analyst Network, *Resettling Nearly Half a Million Afghans in Nangrahar: The Consequences of the mass return of refugees*, 2017-05-12,
<https://www.afghanistan-analysts.org/resettling-nearly-half-a-million-afghans-in-nangrahar-the-consequences-of-the-mass-return-of-refugees/>

Afghanistan Analyst Network, *Afghanistan's Returning Refugees: Why are so many still landless?*, 2016-03-29,
<https://www.afghanistan-analysts.org/afghanistans-returning-refugees-why-are-so-many-still-landless/>

Afghanistan Research and Evaluation Unit, *Typologies of nomad-settler conflict in Afghanistan*, 2018-01-21,
<https://areu.org.af/wp-content/uploads/2018/01/1801E-Typologies-of-nomad-settler-conflict-in-Afghanistan.pdf>

Afghanistan Research and Evaluation Unit, *Land Governance Assessment Framework (LGAF)*, 2017-06-22,
<https://areu.org.af/wp-content/uploads/2017/06/1608-Land-Governance-Assessment-Framework-LGAF-Afghanistan.pdf>

Asia Foundation, *Afghanistan in 2017: A Survey of the Afghan People*, 2017-11-14,
https://asiafoundation.org/wp-content/uploads/2017/11/2017_AfghanSurvey_report.pdf

European Asylum Support Office, *Afghanistan Individuals targeted under societal and legal norms*, 2017-12-12,
<https://lifos.migrationsverket.se/dokument?documentSummaryId=40655>

EUROSTAT; *Third country nationals returned following an order to leave, slagning genomförd* 2018-02-28,
http://ec.europa.eu/eurostat/web/products-datasets/product?code=migr_eirtn

Human Rights Watch, *Pakistan Coercion, UN Complicity*, 2017-02-13, s. 59, <http://www.refworld.org/pdfid/58a195374.pdf>

International Organization for Migration, *Return of Undocumented Afghans, Weekly Situation Report 31 dec – 6 jan 2018*, 2018-01-06, <https://reliefweb.int/report/afghanistan/return-undocumented-afghans-weekly-situation-report-31-december-2017-6-january>

International Organization for Migration, *Return of Undocumented Afghans, Weekly Situation Report 1-7 jan 2017*, 2017-01-07, <https://reliefweb.int/report/afghanistan/return-undocumented-afghans-weekly-situation-report-1-7-january-2017>

Land Governance for Equitable and Sustainable Development, *Food Security and Land Governance Factsheet – Afghanistan*, 2016, <http://www.landgovernance.org/assets/20160627-Factsheet-Afghanistan1.pdf>

Pajwok, *4 Tribesmen killed in clash over Helmand land dispute*, 2018-01-15, <https://www.pajhwok.com/en/2018/01/15/4-tribesmen-killed-clash-over-helmand-land-dispute>

Pajwok, *Taliban out to Foment Ethnic Trouble in Ghazni: Governor*, 2018-01-13, <https://www.pajhwok.com/en/2018/01/13/taliban-out-foment-ethnic-trouble-ghazni-governor>

Pajwok, *Clash over land dispute leaves 2 policemen, 8 civilians injured*, 2017-09-04, <https://www.pajhwok.com/en/2017/09/04/clash-over-land-dispute-leaves-2-policemen-8-civilians-injured>

Transparency International, *Corruption Perception Index 2017*, 2018-02-21, https://www.transparency.org/news/feature/corruption_perceptions_index_2017

United Nations Assistance Mission in Afghanistan, *The Stolen Lands of Afghanistan and its People – The Legal Framework*, augusti 2014, https://unama.unmissions.org/sites/default/files/old_dnn/UNAMA/UNAMA_RoL_Unit_Part_1_Legal_Framework_Final-2.pdf

United Nations Assistance Mission in Afghanistan, *Protection of Civilians in Armed Conflict – Annual Report 2017*, 2018-02-15, <http://www.refworld.org/pdfid/5a854a614.pdf>

United Nations Assistance Mission in Afghanistan, *Protection of Civilians in Armed Conflict – Annual Report 2016*, 2017-02-15, <http://www.refworld.org/pdfid/58bd20104.pdf>

United States Agency for International Development, *Field Study of Informal and Customary Justice in Afghanistan*, juni 2005,
https://www.usip.org/sites/default/files/file/usaaid_afghanistan.pdf

United States Institute of Peace, *Adressing Land Conflict in Afghanistan*, 2015-05-27,
<https://www.usip.org/sites/default/files/SR372-Addressing-Land-Conflict-in-Afghanistan.pdf>

United States Institute of Peace, *The Politics of Dispute Resolution and Continued Instability in Afghanistan*, 2011-08-08,
<https://www.usip.org/publications/2011/08/politics-dispute-resolution-and-continued-instability-afghanistan>

US Department of State, Country Report on Human Rights Practices 216 – Afghanistan, 2017-03-03,
<https://lifos.migrationsverket.se/dokument?documentSummaryId=39054>

Utrikesdepartementet, *Mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer i Afghanistan 2015–2016*, 2017-04-26,
<https://lifos.migrationsverket.se/dokument?documentSummaryId=39434>

Muntliga källor

Analytiker baserad i Kabul, intervju 2017-04-31

Internationell organisation i Teheran, intervju 2017-11-13

Jurist baserad i Kabul, intervju 2017-05-04

Om Lifos

Lifos är ett center för landinformation och omvärldsanalys. Vi samlar in, analyserar och upprätthåller expertkunskap om länder och regioner från vilka människor söker sig till Sverige.

Lifos mission: Lifos är ett expertorgan, vilket agerar opartiskt och proaktivt för att bidra till rättssäkra och effektiva migrationsprocesser genom tillförlitlig, relevant och lättillgänglig landinformation och omvärldsanalys.

Migrationsverket • 601 70 Norrköping

gb-lifos@migrationsverket.se

<http://lifos.migrationsverket.se> • www.migrationsverket.se